

Stockholms kommun

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Mariaskolan
belägen i Stockholms kommun

Uppföljning av tillsyn i Mariaskolan

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Stockholms kommun under våren 2016. Skolinspektionen fattade den 22 april 2016 beslut efter tillsyn för Mariaskolan. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Stockholms kommun inkom med den 4 oktober 2016 och den 30 januari 2017 samt på de uppgifter som framkom vid ett återbesök på skolan den 29 mars 2017.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade. Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande		
I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.	Föreläggande	2017-09-08
5. Förutsättningar för lärande och trygghet		
Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.	Föreläggande	2017-09-08

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattning av avhjälpna brister

Arbetsområde	Typ av ingripande
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	
Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.	Brist avhjälp
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	
Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen.	Brist avhjälp
Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.	Brist avhjälp

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälpits.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälpit samtliga påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpna de brister som kvarstår.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att senast den 8 september 2017 vidta åtgärder för att avhjälpna påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade

lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

- Se till att undervisningen anpassas på ett sådant sätt att alla elever ges ledning och stimulans för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att bristerna avseende anpassningen av undervisningen kvarstår. Skolinspektionens uppföljning av beslutet visar att det fortfarande varierar mellan lärare och ämnen huruvida undervisningen anpassas för att möta elevernas olika behov av ledning och stimulans. Då dessa brister påverkar elevernas möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling är det angeläget att skolan vidtar kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med bristerna.

Skolinspektionen har i tidigare beslut påpekat brister i anpassningen av undervisningen på Mariaskolan. I beslut den 22 april 2016 konstaterades att undervisningen på Mariaskolan inte alltid utformades på ett sådant sätt att hänsyn tas till varje elevs behov och förutsättningar, och att det således varierade huruvida eleverna gavs den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande.

Enligt skollagen ska utbildningen främja alla elevers utveckling och lärande och därför utformas så att hänsyn tas till varje elevs individuella förutsättningar och behov. I skollagen står också särskilt framskrivet att elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Vid Skolinspektionens återbesök på skolan framkommer att det fortfarande varierar mellan lärare och ämnen huruvida undervisningen anpassas för att möta elevernas olika behov av ledning och stimulans. Detta gäller undervisningen i årskurserna 3-9. Såväl elever som lärare beskriver i intervjuer att undervisningen framförallt anpassas för att möta behoven hos de elever som riskerar att inte nå upp till kunskapskraven och att elever som befinner sig i mitten av betygsskalan sällan ges stimulans att utvecklas vidare i sitt lärande. Eleverna ger också flera exempel på ämnen där undervisningen inte upplevs som stimulerande för alla elever, antingen för att arbetsmomenten upplevs som för lätta eller för svåra. Skolans elevhälsogrupp bekräftar bilden av att individualisering av undervisningen för elever som når målen inte är något som skolan arbetar med aktivt och skolans specialpedagoger uppger att de vid observationer av undervisningen i årskurserna 4-9 sett stor variation mellan lärarna när det gäller om undervisningen anpassas för eleverna. I de yngre årskurserna fungerar arbetet med anpassningar väl enligt såväl speciallärare som lärare.

I den skriftliga redogörelse som huvudmannen kommit in med som svar på Skolinspektionens föreläggande uppger huvudmannen bland annat att skolans specialpedagoger under hösten 2016 hållit i en studiedag kring "hur lärare kan planera en lektion för att rikta sig till alla elever". Samtidigt uppger specialpedagogerna vid intervjuer att det inte genomförts något särskilt arbete för att se till så att elever som redan når målen får en undervisning som anpassas för att stimulera eleverna att nå längre och lärare berättar att studiedagen handlat om arbetet med extra anpassningar. Varken de intervjuade lärarna eller elevhälsogruppen kan vidare ge något exempel på hur skolan arbetat med att avhjälpa bristerna avseende anpassningar av undervisningen, vilket inte heller rektor kan. Enligt rektorn har skolan inte nått i mål med arbetet att se till att lärarna anpassar undervisningen för alla elever då fokus legat på elever som har svårt att nå kunskapskraven och behöver extra anpassningar.

Motivering till val av verktyg

Eftersom undervisningen vid Mariaskolan inte är utformad i enlighet med författningarnas krav, föreligger skäl att förelägga Stockholms kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektor ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Den studie- och yrkesorienterade verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att samtliga elever får studie- och yrkesvägledning utifrån sina behov.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att brister i arbetet med studie- och yrkesvägledning kvarstår. Skolinspektionens uppföljning av beslutet visar att skolan numera förvisso har tillgång till en studie- och yrkesvägledare, men att det fortfarande finns elever i de yngre årskurserna som inte får ta del av någon studie- och yrkesvägledning.

Skolinspektionen har i tidigare beslut påpekat brister i Mariaskolans arbete med studie- och yrkesvägledning. I beslut den 22 april 2016 konstaterade Skolinspektionen bland annat att det saknades ett organiserat arbete för studie- och yrkesvägledning i årskurserna 1-6 samt att skolan vid tidpunkten saknade en studie- och yrkesvägledare.

Enligt skollagen ska elever i grundskolans samtliga årskurser ges studie- och yrkesvägledning utifrån sina behov. Av förarbeten till skollagen framgår att rektorer, lärare och personal med studie- och yrkesvägledningskompetens har ett gemensamt ansvar för, men olika roller i, arbetet med att vägleda och informera eleverna kring framtida studier och yrkesliv. En förutsättning för att eleverna ska kunna utnyttja de valmöjligheter som erbjuds är att eleverna ges adekvat information utifrån såväl elevens som arbetsmarknadens behov. Därför behöver det finnas tillgång till personal med kompetens för studie- och yrkesvägledning (prop 2009/10:165 sid. 278 f).

Rektorn har enligt läroplanen ansvar för att den studie- och yrkesorienterade verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som

skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning. Av Skolverkets allmänna råd för arbete med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS 2013:180) framgår att det är viktigt att studie- och yrkesvägledningen påbörjas tidigt och sker kontinuerligt under hela utbildningstiden, så att eleven kan göra väl underbyggda studie- och yrkesval.

Huvudmannen har i skrivelse till Skolinspektionen bland annat uppgett att skolan numera har en studie- och yrkesvägledare samt att skolan tagit fram en plan för studie- och yrkesvägledning som ska säkerställa att studie- och yrkesvägledningsarbete genomförs i alla årskurser. Av intervjuer med elever och personal framkommer att eleverna i årskurserna 6, 8 och 9 fått ta del av olika studie- och yrkesvägledande insatser utifrån den framtagna planen. Såväl skolans studie- och yrkesvägledare som rektorn uppger dock i intervju att planen ännu inte implementerats i årskurserna 1-6, och ingen av dem kan heller redogöra för vilket studie- och yrkesvägledande arbete som bedrivs i dessa årskurser och om eleverna får den studie- och yrkesvägledning som de behöver. Enligt rektorn så bör lärarna i årskurserna 1-6 veta att de har i uppdrag att ge eleverna studie- och yrkesvägledning, men i intervju med lärare känner de inte till att de har något sådant uppdrag. Enligt lärare bedrivs fortfarande inget studie- och yrkesvägledande arbete i årskurserna 4-6, och i årskurserna 1-3 genomförs studie- och yrkesvägledande insatser på lärarnas egna initiativ.

Motivering till val av verktyg

Eftersom verksamheten vid Mariaskolan inte uppfyller författningarnas krav föreligger skäl att förelägga Stockholms kommun att vidta åtgärder för att rätta till bristerna.

Avhjälpta brister i verksamheten

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier,

färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Stockholms kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun avhjälpit denna brist.

Motivering

Skolinspektionen har i tidigare beslut påpekat brister i arbetet med särskilt stöd på Mariaskolan. I beslut den 22 april 2016 konstaterades att elevers behov av särskilt stöd inte alltid utreddes skyndsamt, bland annat eftersom skolan under en längre tid saknat tillräcklig tillgång till specialpedagogisk kompetens samt fungerande rutiner för arbetet med särskilt stöd i de äldre årskursspannen.

Efter uppföljning av beslutet bedömer Skolinspektionen att Mariaskolan numera har rutiner för att säkerställa att elevers behov av särskilt stöd utreds skyndsamt och kontinuerligt oavsett vilket årskursspann eleven tillhör.

Vid ett återbesök på skolan framkommer att samtliga årskursspann numera har tillgång till specialpedagogisk kompetens samt att elevhälsan arbetat med att förtydliga rutinerna för arbetet med särskilt stöd för lärarna. Såväl elevhälsans representanter som rektorn uppger att elevhälsan tar emot anmälningar om elevers behov av särskilt stöd kontinuerligt från alla årskursspann. Elevhälsans representanter uppger att flera anmälningar per vecka mynnar ut i utredningar om elevens behov av särskilt stöd och att utredningarna oftast tar mellan 2 till 4 veckor. Rektor bekräftar bilden av att utredningar om särskilt stöd numera sker skyndsamt.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Stockholms kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun avhjälpit denna brist.

Motivering*Lärarnas samverkan*

Skolinspektionen har i tidigare beslut den 22 april 2016 påpekat brister i samverkan mellan lärarna på Mariaskolan. Efter uppföljning av beslutet bedömer Skolinspektionen att lärarna på skolan numera samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen.

Huvudmannen har i skrivelse till Skolinspektionen uppgett att Mariaskolan vidtagit åtgärder för att utveckla samverkan mellan lärarna. Bland annat beskriver huvudmannen att skolan infört studieöverskridande ämneskonferenser, gemensamma utbildningar för lärare i de yngre årskurserna som inte ingår i samma arbetslag samt att rektorn tagit fram planer för elevernas övergångar mellan olika arbetslag. Vid ett återbesök på skolan bekräftar lärare att skolan infört nya rutiner för övergångar och uppger samtidigt att de nya rutinerna fungerar bättre. Lärare uppger också att de haft studieöverskridande ämneskonferenser samt att flera lärare deltagit i matte- och läslyftet.

Beslut

2017-05-08

10 (10)

Dnr 43-2015:10016

Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Skolinspektionen har i tidigare beslut den 22 april 2016 påpekat brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete då ingen psykologkompetens deltagit i detta. Efter uppföljning av beslutet bedömer Skolinspektionen att samtliga kompetenser i elevhälsan numera deltar i förebyggande och hälsofrämjande arbete på Mariaskolan.

Huvudmannen har i skrivelse till Skolinspektionen uppgett att en psykolog numera ingår i Mariaskolans elevhälsoteam och att denna bland annat arbetat förebyggande genom arbete i skolans trygghetsgrupp och handledning av skolans elevassistenter. Vid ett återbesök på skolan bekräftar elevhälsans representanter att psykologen numera deltar i elevhälsoteamets regelbundna möten tillsammans med elevhälsans övriga kompetenser. Psykologen uppger också själv i intervju att hen bland annat arbetat med handledning av personal.

Vid intervjun med elevhälsan framkommer uppgifter om att elevhälsan vid tidpunkten för återbesöket inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande som en samlad resurs, utan att var och en av elevhälsans kompetenser arbetar med insatser på eget initiativ. Flera av elevhälsans representanter uppger att det saknas en enhetlig elevhälsa på skolan då de inte har gemensamma rutiner för elevhälsoarbetet. Rektor bekräftar i intervju att elevhälsan behöver arbeta för att bli ett team med samsyn kring elevhälsans uppdrag, och beskriver pågående insatser för att komma till rätta med detta. Skolinspektionen vill i sammanhanget understryka vikten av att elevhälsan samverkar med varandra i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, och förutsätter att de insatser för ökad samsyn som rektorn redogjort för fortgår för att utveckla det gemensamma arbetet.

På Skolinspektionens vägnar

Malin Norell
Beslutsfattare

Sara Afifi
Föredragande